

СТАН І СТРУКТУРА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ЗВЕНИГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ

О.О. НЕПОЧАТЕНКО, доктор економічних наук
О.В. ЯКОВЕНКО, аспірант

В статті наведені результати дослідження стану та структури сільськогосподарських товаровиробників Звенигородського району Черкаської області. Основна увага приділена аналізу та кількості малоформатних сільськогосподарських товаровиробників.

З огляду на розвиток і зміни у сільському господарстві України, що відбувались протягом останнього десятиріччя, важко було дати чітке визначення та класифікувати сільгоспвиробників. В Україні прийнято виділяти такі три наступні категорії сільгоспвиробників [1, 3].

Дослідженню питань утворенню та функціонування нових агроформувань присвячені праці В. Амбросова, П. Гайдуцького, О.Крисального, О. Олійника та О. Шкільова та інших [1 – 5].

Сільськогосподарські підприємства, які ще називають великими сільгоспвиробниками: до цієї категорії належать державні господарства, акціонерні компанії та товариства усіх типів, сільськогосподарські кооперативи, сільськогосподарські підрозділи промислових, транспортних та інших підприємств, організацій і науково-дослідних інститутів. Особисті господарства населення, які ще називають особистими селянськими господарствами (у т.ч. дачні ділянки) або дрібні сільгоспвиробники: до цієї категорії належать індивідуальні або сімейні господарства, які мають земельні ділянки, такі форми сільгоспвиробництва, коли окрема особа або сім'я виробляє сільгосппродукцію для задоволення потреб сім'ї в продуктах харчування або з іншою метою. Фермери, які також, як правило, розглядаються як дрібні виробники: форма вільного підприємства, у якому використовується власна або орендована земля та інше майно. Приватний фермер займається на своєму підприємстві виробництвом, іноді переробкою та збутом сільгосппродукції, держава реєструє його як фермера [2 – 4].

Методика досліджень. *Теоретико-методологічною* основою досліджень слугували праці вітчизняних вчених, системний та комплексний підхід до вивчення структури та утворення нових господарств. У процесі дослідження використовувались такі методи: абстрактно-логічний, графічний, спостереження та узагальнення. Дослідження проводилися на фактичних матеріалах управління агропромислового розвитку Звенигородської райдержадміністрації та відділу статистики в звенигородському районі.

Результати досліджень. Двадцятирічний період становлення та

розвитку ринкових відносин господарювання, нової банківської системи країни дає змогу підвести підсумки перетворень в механізмі кредитування України. Насамперед, потрібно згадати уніфікований характер механізму кредитування сільського господарства, який можна побачити в його особливості різноманітності суб'єктів кредитних відносин, як щодо господарств так і до банків. Якщо ж раніше кредитні відносини будувалися в межах однієї державної форми власності, то в теперішній час вони формуються в кількох рівноправних форм власності, між підприємствами (організаціями): сільськогосподарськими товариствами з обмеженою відповідальністю (СТОВ), сільськогосподарськими виробничими кооперативами (СВК), приватними сільськогосподарськими підприємствами (ПСП), публічними акціонерними товариствами (ПАТ), сільськогосподарськими фермерськими господарствами (СФГ) та банками різноманітних організаційно – правових утворень. Потрібно відмітити той факт, що основними сільськогосподарськими позичальниками у комерційних банків виступають недержавні комерційні підприємства (організації). Як зазначалося раніше, поряд з традиційними типами сільськогосподарських підприємств з'явився новий тип сільськогосподарських товаровиробників – індивідуальні власники земельних та майнових паїв, що ведуть господарство на своїх або ж кількох земельних ділянках та які кредитуються в комерційних банках, енергетичних компаніях, підприємствах харчової промисловості. Таких товаровиробників та малі фермерські господарства сміливо можна назвати агроформування малого формату.

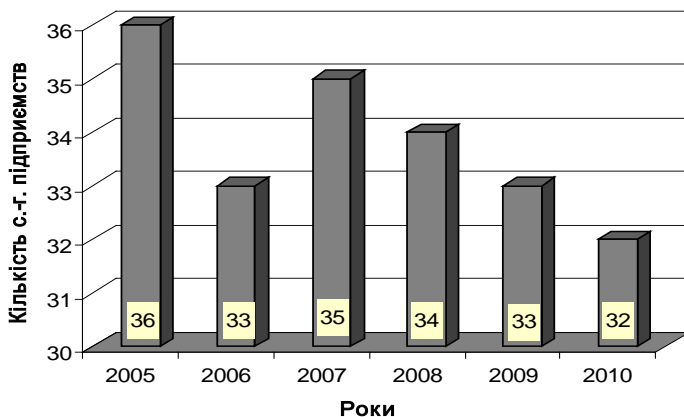

Рис. 1. Сільськогосподарські підприємства Звенигородського району Черкаської області

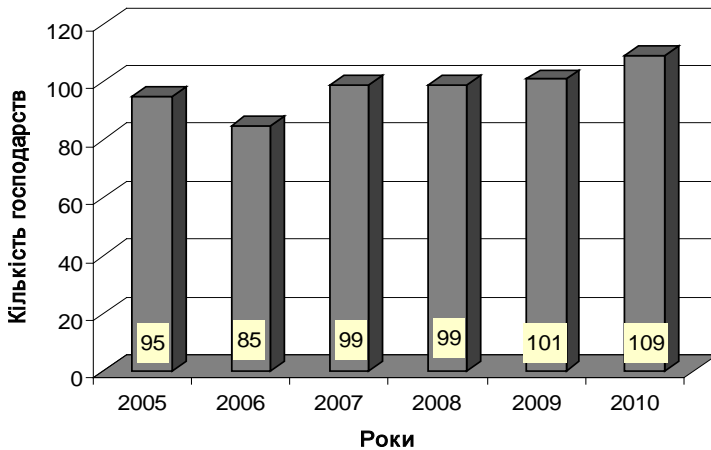

Рис. 2. Фермерські господарства Звенигородського району Черкаської області

Як видно, в структурі сільськогосподарських товаровиробників переважають фермерські господарства та індивідуальні власники земельних і майнових паїв. За чотири останні роки відбулося суттєве збільшення вищезгаданих об'єктів господарювання, разом з тим кількість сільськогосподарських підприємств помітно зменшується.

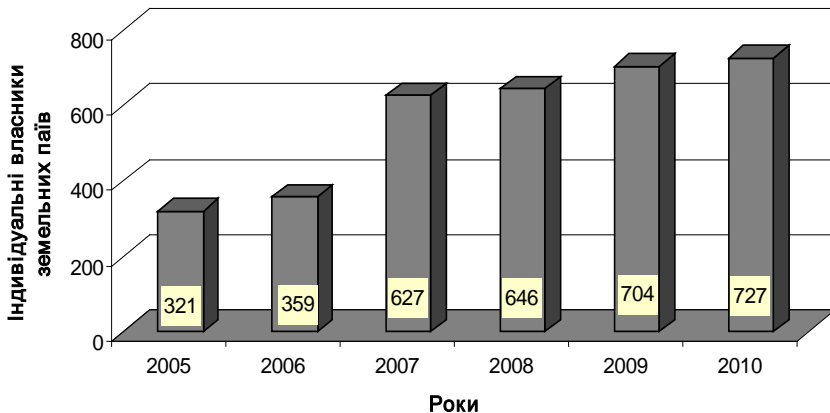

Рис. 3. Особисті селянські господарства та індивідуальні власники земельних паїв (фізичні особи сільськогосподарські товаровиробники) Звенигородського району Черкаської області

Аналізуючи показники вищевказаних таблиць можна зробити висновок, що кількість сільськогосподарських підприємств за досліджувані роки зменшилась в 2010 році на 4 господарства, в порівнянні з 2005 роком.

Це, в першу чергу, супроводжується економічною кризою, яка стала справжнім випробуванням суб'єктів господарської діяльності. В свою чергу збільшується кількість невеликих фермерських господарств, які в обробітку мають до 100 гектарів орної землі, їх кількість збільшилась на 14. Найбільший інтерес викликає ріст кількості власників земельний та майнових паїв, що виділили свої земельні ділянки в натурі та самостійно ведуть господарство. Їх кількість збільшилась майже втричі.

Отже, всіх сільськогосподарських товаровиробників умовно можна поділити на 2 категорії:

- Сільськогосподарські господарства, які мають в обробітку понад 100 гектарів ріллі: СТОВ, СВК, ПСП, ПАТ, СФГ;
- сільськогосподарські товаровиробники малого формату, що обробляють до 100 гектарів орної землі. До цієї категорії можна віднести селянські господарства та власників земельних паїв – фізичні особи.

Дану класифікацію також можна розглядати з боку систем оподаткування. Сільськогосподарські господарства, є платниками податку на додану вартість, селянські господарства знаходяться на загальній системі оподаткування, а індивідуальні власники щороку сплачують земельний податок з фізичних осіб. Звідси, малоформатні сільськогосподарські підприємства можуть утворювати агроформування шляхом реєстрації сільськогосподарських безприбуткових обслуговуючих кооперативів.

Висновки. Таким чином, категорія сільськогосподарських підприємств включає великі сільськогосподарські землеволодіння, такі як колишні радгоспи та колгоспи, які все ще намагаються функціонувати в пострадянських реаліях, та сучасні ефективні землеволодіння корпоративного типу. До приватних господарств відносять індивідуальні та сімейні сільські господарства, які виробляють продукти харчування здебільшого для особистого споживання, однак вони також реалізують певну частину своєї продукції, щоб поповнити доходи сім'ї. Останні, приватні ферми, дуже подібні до приватних господарств, але вони реєструються як бізнес. Зручно розглядати сільськогосподарські підприємства як великі виробники, а інші дві категорії господарств – як малі виробники..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбросов В. Механізм ефективного функціонування агроформувань / В. Амбросов, Т. Маренич // Економіка України, 2006. — №6. — С. 60 – 66.
2. Гайдуцький П. І. Економічні реалії та індустріальні міражі / П.І. Гайдуцький // Урядовий кур'єр, 1999. — №28. — С. 12.
3. Крисальний О.В. Теоретико-методологічні засади розвитку спеціалізації і сільськогосподарської кооперації в постреформованому аграрному виробництві / О.В. Крисальний // Економіка АПК. — 2007. — №6. — С.3–10.

4. Олійник І.О. Концепція управління галузевою структурою сільськогосподарських товаровиробників / І.О. Олійник // Вісник ХНАУ. — 2006. — №8. — С. 244 – 249.
5. Шкільов О. В. Ефективність використання орендованих земель і збереження їх родючості / О.В. Шкільов // Економіка АПК, 2008 – №6. — С. 7 – 11.

Одержано 25.10.12

Приведенные в статье результаты свидетельствуют о том, что в последние годы заметно выделилась самостоятельная прослойка сельхозпроизводителей таких, как индивидуальные владельцы земельных паев, которые самостоятельно ведут хозяйство. Для более стабильной и эффективной работы, малоформатным сельхозтоваропроизводителям, необходимо образовывать агроформирования путем регистрации сельскохозяйственных неприбыльных обслуживающих кооперативов.

Ключевые слова: *сельхозпроизводители, земельный пай, агроформирования, кооператив.*

The results presented in the paper proved that an independent stratum of farmers such as individual owners of land shares who run their small businesses stood out in recent years. For more stable and effective operation small-sized agricultural producers should organise agricultural unions by registration non-profit service cooperatives.

Key words: *agricultural producers, land share, agricultural units, cooperatives.*

УДК: 633.12:633.17:631.67:338.43 (477.7)

ЕКОНОМІЧНА ТА ЕНЕРГЕТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА ГРЕЧКИ ТА ПРОСА

**О. В. АВЕРЧЕВ, кандидат сільськогосподарських наук
Херсонський державний аграрний університет**

У статті приведені результати досліджень економічної та енергетичної ефективності виробництва зерна гречки та проса на темно-каштанових ґрунтах в умовах зрошення півдня України. Виявлений найбільш оптимальний агротехнічний комплекс вирощування круп'яних культур з економіко-біоенергетичної точки зору.

Постановка проблеми Нинішні зміни клімату та їх вплив на врожай вже відчуває населення всієї планети. Глобальні потрясіння в природі поглиблюють